

Julkilausuma teemoittain

3. Millaiset investoinnit tekevät Lahdesta houkuttelevan asuinpaikan

Mihin investointeihin Lahden kannattaa panostaa?

Asukaspaneelin pääviesti

Lahden on priorisoitava **kouluihin, monitoimitaloihin ja päiväkoteihin tehtävät investoinnit**, niin että ne toimivat kokonaisvaltaisina “alueen sydäminä” kaiken ikäisille ja tukevat yhteisöllisyyttä ja liikunnallisuutta.

Asukaspaneelin konkreettiset toimenpidesuositukset

Koulut ja päiväkodit vahvistavat alueiden vetovoimaa, lasten ja nuorten hyvinvointia sekä kaupungin pitkän aikavälin taloudellista ja ekologista kestävyyttä.

1. Varmistaa, että koulu- ja päiväkotinvestoinnit tuottavat terveet, turvalliset tilat, jotka ovat käytössä seuraavat 200 vuotta, ja jossa poissaolot ja sairastavuus vähenevät sekä oppimistulokset paranevat. ”Halpa” rakentaminen tulee kalliiksi korjausvelkana, väistötiloina ja mainehaittana. Laadukas rakentaminen maksaa itsensä takaisin, kun vältetään suuret korjausinvestoinnit ja kalliit väistötilat.
2. Toteuttaa koulu- ja kampusrakennukset joustavasti muunneltavina ja monikäyttöisinä (ikäluokkien muutokset, ilt- ja viikonloppukäyttö, eri käyttäjäryhmät) ja suunnitella tilat tarvittaessa muutettaviksi myös muihin tarkoituksiin ilman suuria inframuutoksia (esim. ikääntyneiden asuminen).
3. Rakentaa luonnonmukaiset pihat, jossa huomioidaan biodiversiteetti, puita varjoiksi helteellä sekä rankkasateiden hallintaa. Koulupihoihin investoidaan toiminnallisina ja luonnonmukaisina ympäristöinä, joissa on vaihtelevaa maastoa, vihreyttä ja tilaa monipuoliselle liikkumiselle ympäri vuoden. Pihoja ei tule suunnitella vain pienille lapsille. Myös yläkoululaisille tarvitaan kiinnostavia ja aktiivisia ulkotiloja. Lisäksi yhteiset leikki- ja liikuntaympäristöt voivat palvella kaiken ikäisiä. Lahden kannattaa tavoitella omaleimaisia, leikkisiä ja esteettisesti miellyttäviä ratkaisuja, ja hakea rohkeasti oppia hyvistä esimerkeistä myös muualta.
4. Lisätä lasten ja nuorten osallisuutta suunnittelussa aidosti ja systemaattisesti. Selvitetään käyttäjätarpeet ja ideat ja varmistetaan, että kuuleminen näkyy toteutuksessa. Tällöin syntyy omistajuutta ja ilkeä vähenee. Pienten lasten rauhan tarve tulee huomioida suhteessa isompien oppilaiden ympäristöön. Tilaratkaisuilla on suora yhteys oppimisrauhaan ja tuloksiin. Näitä vaikutuksia kannattaa arvioida yhtä painavasti kuin investoinnin hintaa. Hyvä alku koulupolulla edesauttaa hyvää lapsuutta, mikä säteilee koko elämään.
5. Panostaa laadukkaaseen ja esteettisesti viihtyisään rakentamiseen (ei ”bulkkiä”), jossa hyödynnetään ekologisia materiaaleja ja mahdollisuuksien mukaan puurakentamista. Lahti voisi profiloitua mallikaupunkina, jossa on terveet koulut ja monimuotoiset pihat: Lahti - puurakentamisen mallikaupunki.

Julkilausuma teemoittain

3. Millaiset investoinnit tekevät Lahdesta houkuttelevan asuinpaikan

Mihin investointeihin Lahden kannattaa panostaa?

Asukaspaneelin konkreettiset toimenpidesuosituksukset

6. Suunnitella monitoimitalot ja koulutilat alueen yhteisöllisiksi "sydämiksi", jossa on tiloja harrastuksille, iltakäytölle ja alueen yhteisille tapahtumille. Huolehditaan käytännön turvallisesta hallinnasta, kuten teknisesti toimivista kulunhallintajärjestelmistä. Lahti voisi harkita myös talonmiehen tehtävää uudelleen, koska se toisi inhimillisyyttä sekä apua ja turvaa arkeen. Varmistaa harrastus- ja liikuntatilojen mitoitus eri lajeille, kuten salibandyn tarpeille sekä tilojen kohtuullinen hinnoittelu, jotta tilat eivät jää vajaakäytölle ja harrastaminen on yhdenvertaisesti saavutettavaa.
7. Tehdä merkittävistä kouluverkon ja rakennusinvestointien päätöksistä systemaattinen vaikutusten arviointi (lapset ja nuoret, muut asukkaat, alueiden elinvoima, eriarvoistuminen, ympäristövaikutukset ja elinkaarikustannukset).
8. Lisätä päätöksenteon ennustettavuutta kouluverkkoratkaisuissa ja vähentää pitkää epävarmuutta, koska epävarmuus heikentää alueiden asuntorakentamisen ja muuttamisen halukkuutta sekä jarruttaa asukkaiden investointeja. Keskittäminen voi näivettää etäämmällä olevia alueita.
9. Huomioida ilmastonmuutokseen sopeutuminen pihossa ja rakennuksissa sekä luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen arjen ympäristöissä. Luonnonmukaisuutta lisättäessä huomioidaan myös käytännön kysymykset (pöly, allergiat) ja tehdään ratkaisut niin, että luontoaltistuksen hyödyt toteutuvat turvallisesti.

Muut huomiot ja toiveet talouden suunnitteluun sekä päätöksenteolle

Talouden suunnittelussa on tärkeää huomioida, että investointien lykkääminen tulee pitkällä aikavälillä kalliimmaksi kuin ajoissa tehdyt investoinnit esimerkiksi kiinteistöjen kunnossapitoon ja laatuun. Tilasuunnittelussa tulisi huomioida eri ikäryhmät ja esteettömyys, sekä alueen yhteisöllisyyden lisääminen. Ympäristöt voivat tuoda yhteen lapsia, nuoria, aikuisia ja ikääntyneitä esimerkiksi penkkien, keinujen ja yhteisten oleskelupaikkojen kautta.

Kouluverkon epävarmuus heijastuu elinvoimaan. Kun ei tiedä, mikä on lapsen koulupolku jatkossa, perheet eivät uskalla investoida esimerkiksi kodin rakentamiseen. Liiallinen koulujen keskittäminen näivettää alueita, koska koulu ja palvelut siirtyvät liian kauas arjesta. Koulu on alueen vetovoiman ja pitovoiman ydin. Hyvämaineinen koulu houkuttelee niin asukkaita, opiskelijoita kuin hyviä opettajia. Lahden olemassa olevia vahvuuksia ja perheille tärkeitä kohteita tulisi tehdä näkyvämmiksi. Viestitään hyvistä asioista, jotta investointien vaikutus vetovoimaan toteutuu.

Elinvoiman näkökulmasta toivotaan investointien kohdistamista myös yritysten toimintaedellytysten edistämiseen ja mahdollistamiseen esimerkiksi maankäytön ja infrarakentamisen kautta. Näin Lahti saa asukkaita sekä monitoimitaloille ja päiväkodeille käyttäjiä, työntekijöitä ja veronmaksajia.

Julkilausuma teemoittain

3. Millaiset investoinnit tekevät Lahdesta houkuttelevan asuinpaikan

Mistä investoinneista Lahden tulisi säästää?

Asukaspaneelin pääviesti

Talouden säästöt eivät välttämättä tarkoita asioiden heikentämistä, vaan voivat tarkoittaa myös asioiden **tehostamista, parantamista ja järjeistämistä**.

Asukaspaneelin konkreettiset toimenpidesuositukset

1. Lahden kaupunki voi liikennejärjestelyissä lykätä niiden kehittämistä ja uudistamista, mutta korjausvelkaa ei tule kasvattaa ja parannusinvestoinnit on tehtävä. Liikenne ratkaisuihin tulee kuitenkin toteuttaa kriittiset ylläpitotoimenpiteet arjen toimivuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Elinkeinoelämän investointeihin liittyvät liikenne ratkaisut on järjestettävä silloin, kun niihin liittyy kaupungille tuotto-odotuksia.

Säästötoimenpiteissä tulee huomioida keskeisten palvelujen ja toimintojen saavutettavuus. Lisäksi palveluverkon kehittämisen ja liikennejärjestelyjen tulee kulkea yhdessä, ja yhteistyötä kaupungin ja hyvinvointialueen välillä tarvitaan palvelujen saavutettavuuden varmistamiseksi.

2. Kaupungin tulee tarkastella käytössä olevien ICT-järjestelmien päällekkäisyydet. Lisäksi tulee arvioida mahdollisuudet säästöihin kilpailuttamisten kautta. Palvelutarpeet ja ohjelmistosopimukset tulee käydä läpi ennen uusia investointeja sen arvioimiseksi, mitä järjestelmiä ja työkaluja eri toiminnoissa todella tarvitaan, kuitenkin tarvittavat työkalut turvaten.

Lahden on tarpeen arvioida, tarvitseeko koko henkilöstö samantyyppiset digitaaliset työkalut ja paketit. Henkilöstön tukipalveluihin ja koulutukseen tulee panostaa, koska puutteellinen osaaminen lisää kustannuksia. Opetuksessa käytettävien tietojärjestelmien kokonaisuutta tulee yksinkertaistaa, koska käytössä on useita eri järjestelmiä.

Muut huomiot ja toiveet talouden suunnitteluun sekä päätöksenteolle

Toivomme, että talouden suunnittelussa ja päätöksenteossa huomioitaisiin myös investointien pitkän aikavälin kokonaisuus, arjen toimivuus, saavutettavuus sekä asukkaiden tarpeet ja hyvinvointi. Rohkeus tehdä päätöksiä ja investointeja tuo säästöä kaupungille. Päätösten pitkittäminen lisää kustannuksia.

Viestintä äärimmäisen tärkeää, jotta asukkaat ymmärtävät, miksi tehdään valintoja ja priorisointia. Investoinneissa tulee hyödyntää mahdollisuuksien mukaan ulkopuolista rahoitusta, kuten yksityistä ja EU-rahoitusta.

Julkilausuma teemoittain

3. Millaiset investoinnit tekevät Lahdesta houkuttelevan asuinpaikan

Mistä investoinneista Lahden tulisi säästää?

Muut huomiot ja toiveet talouden suunnitteluun sekä päätöksenteolle

Säästöjä ja investointeja tulee tarkastella kokonaisuutena eri palvelualueiden välillä. Investoinneissa on tärkeää tehdä yhteistyötä korkeakoulujen kanssa kaupungin johdolla. Kaikille kaupungin investoinneille tulee olla selkeä yhteinen suunta ja logiikka. Suunnittelussa on tärkeää kuunnella myös mahdollisia tulevia käyttäjiä. Kaupunkilaisille tulee tarjota mahdollisuus osallistua säästötoimenpiteiden valintaan.

Säästöjä ei tule kohdistaa asioihin, jotka ovat kriittisiä arjen toimivuudelle, kuten vaarallisiin risteyksiin tai turvallisuutta parantavaan valaistukseen. Riskien ja vaikutusten arviointi on tehtävä säästö- ja investointipäätöksiä tehtäessä.

Uimarantoihin liittyviä investointeja voidaan lykätä ottaen huomioon jo tehdyt investoinnit sekä kaupunkilaisten tarpeet ja toiveet. Kulttuuripaikkojen osalta budjettia voidaan tarkastella siten, että muita rahoituskanavia hyödynnetään ja tilojen monikäyttöä sekä ulosvuokrausta edistetään.

Lisäksi saavutettavuus tulee huomioida säästöissä, mutta pysyvyys on myös osa saavutettavuutta. Säästöjä voidaan tehdä eri toiminta-alueilla siten, että välttämättömät korjaukset toteutetaan eikä korjausvelkaa kasvateta.